

Kosovo Educational Research Journal

Volume , Issue 113-127

ISSN: 2710-0871

<https://kerjournal.com/>**İlkokul Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi**Arzu KARASELO¹ Arzu DRVAR² Esengül DİNOVCİ³

Özet: Bu çalışmanın amacı, İlkokul Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin incelenmesidir. Bu çalışma kapsamında öğrencilerin empatik eğilim ve çeşitli demografik düzeyleri (cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim durumu, okul öncesi eğitim alma durumu, anne-baba çalışma durumu) ele alınmıştır.

Araştırmanın katılımcılarını, 2025-2026 eğitim-öğretim döneminde Prizren şehrinde yer alan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Nazim Kokollari – Budakova, Abdyl Frasheri, Emin Duraku, Mustafa Bakiu, Mati Logoreci ve Motrat Qiriazı İlkokullarına Türk dilinde devam eden 3., 4. ve 5. Sınıf ilkokul öğrencileri oluşturmaktadır. Nicel araştırma yöntemi ile yapılan bu çalışmada veriler, “KA-Sİ Çocuk ve Ergenler İçin Empatik Eğilim Ölçeği-Çocuk Formu (KA-Sİ EEÖ-ÇF)” ve araştırmacılar tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, empatiye ilişkin ifadeler verilen yanıtlar incelendiğinde, öğrencilerin genel olarak yüksek düzeyde empatik eğilim sergiledikleri belirlenmiştir. Katılımcıların çoğu, arkadaşlarının üzüntü, mutluluk ve başarılarla ilişkin duygularını paylaşabildiklerini, başkalarının acılarını anlayabildiklerini ve haksızlık karşısında üzülebilmek eğiliminde olduklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar, ilkokul öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin genel olarak yüksek olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Empati, Empatik eğilim

To cite this article: Karaselo, A., Drvar, A., Dinovci, E. (2026). **İlkokul Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi**. Kosovo Educational Research Journal, 7(1), 114-128.

¹ Prizren “Ukshin Hoti” Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi, arzufarkokaraselo@gmail.com

² Prizren “Ukshin Hoti” Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi, arzudrvar04@gmail.com, ORCID: 0009-0002-0534-119X

³ Prizren “Ukshin Hoti” Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi, esenguldinovci@hotmail.com

Giriş

Empati, farklı alanlarda çeşitli anlamlara gelen ve tek bir tanımla açıklanamayacak kadar çok yönlü bir kavramdır. Zaman içinde empatiye ilişkin tanımlar gelişmiş ve değişmiştir. 1920'li yıllardan itibaren sıkça kullanılan bu kavram, Freud tarafından bireyin bir başkasının yaşantılarını düşünerek ve keşfederek anlaması biçiminde tanımlanmıştır (Aydın, 2022).

Bugün ise “empati” denildiğinde aklımıza, Carl Rogers gelmektedir. Rogers’a göre empati, bir kişinin, belli bir duruma ilişkin olarak, karşısındaki kişinin duygu ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, onun hissettiklerini hissetmesi ve bu durumun ona iletilmesi sürecidir (Özay & Akay, 2015). Öğrencilerin günün büyük kısmını geçirdikleri okul ortamı, yalnızca akademik başarı açısından değil, aynı zamanda sosyal, duygusal ve ahlaki gelişimlerinin desteklenmesinde de önemli bir rol oynamaktadır (Okur, 2025). Kendi duygularını başkalarının duygularıyla ilişkilendirebilen çocuk, duygularını ifade etmenin olumlu sonuçlarını daha iyi fark eder. Bu süreç, empati gelişimiyle de yakından bağlantılıdır (Kıran Akça, 2023). Çocukların, 6-11 yaş aralığını kapsayan orta çocukluk yani ilköğretim dönemi, çocuklar fiziksel olarak güçlendiği, dikkat ve düşünme becerilerinin geliştiği bir dönemdir. Ayrıca bu yaş grubundaki çocuklar, arkadaşlık ilişkilerine daha fazla zaman ayırarak, başkalarının duygularını anlama gibi sosyal-duygusal becerilerini geliştirme eğilimindedirler (Okur, 2025).

Değişim ve gelişimin son derece hızlı yaşandığı günümüz dünyasında, bireyler kendilerini ifade ederken duygu ve düşüncelerinden yararlanmakta, karşılaştıkları sorunlara etkili ve hızlı çözümler üretebilmek için anlaşılma ve iletişime her zamankinden daha fazla ihtiyaç duymaktadır (Kırık & Sönmez, 2017). İletişim, toplumsal yaşamın sürdürebilmesi için vazgeçilmez bir unsur olarak bireylerin hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Bireyler, iletişim aracılığıyla hem çevreleriyle olan ilişkilerini düzenler hem de sosyal yaşamda denge ve uyum sağlarlar. Bu nedenle gelişmiş iletişim becerilerine sahip olmak, bireyin aile içinde okul ortamında ve ileriki yaşamında daha uyumlu ve mutlu bir yaşam sürmesine katkı sağlar. Etkili iletişim becerilerini geliştiren bireylerin, yaşamlarında karşılaştıkları olumsuz durumlarla daha kolay başa çıktıkları ve sağlıklı ilişkiler kurabildikleri görülmektedir (Kumcağız, Yılmaz, Çelik & Avcı, 2011)

Bu noktada etkili iletişimin temel öğelerinden biri olarak empati öne çıkar. Empati, bir kişinin kendisini karşısındakinin yerine koyarak onun duygu ve düşüncelerini anlaması ve bu anlayışı uygun bir şekilde ifade edebilmesi olarak tanımlanabilir (Dökmen, 2019).

İlkokul dönemi çocukların empati becerisini deneyimledikleri ve bunun sonucunda anlamlandırmaya başladıkları bir gelişim aşamasıdır. Bu evrede öğrenciler, arkadaşlarının duygularını fark etmeyi ve onların bakış açılarını anlamayı öğrenirler. Empatik eğilimin bu yaşlarda güçlenmesi, öğrencilerin akran ilişkilerinde karşılıklı anlayış ve iş birliğini artırırken, iletişim çatışmalarını azaltır (Özay & Akay, 2015). Ayrıca empatik eğilim çocukların yalnızca sosyal ilişkilerinde değil, öz güven ve kişisel denge gelişiminde de belirleyici bir rol oynar. Bu beceri, bireyin kendini başkalarının yerine koyabilme yetisini geliştirerek hem duygusal olgunlaşmayı hem de sosyal uyumu destekler (Özköklü, 2024). Bu nedenle, ilkokul öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin incelenmesi, çocukların erken yaşta duygusal farkındalık kazanmaları ve gelecekte daha sağlıklı sosyal ilişkiler kurabilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır.

Amaç:

Bu çalışmanın amacı, ilkokul 3., 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerini belirleme ve çalışma grubunun demografik özelliklerini betimlemektir.

Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. İlkokul öğrencilerinin empatik eğilim düzeyleri nasıldır ?
2. İlkokul öğrencilerinin demografik değişken (cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim durumu, okul öncesi eğitim alma durumu, anne-baba çalışma durumu) düzeyleri nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, ilkokul öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin incelenmesi amacıyla betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Betimsel (descriptive) araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir biçimde ele alan araştırmalar olarak ifade edilmektedir (Büyüköztürk ve arkadaşları, 2010).

Çalışma Grubu

Araştırmamanın katılımcılarını, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Prizren şehrinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı altı ilkokulda Türkçe dilinde eğitim alan 3., 4. ve 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Tablo 1: Katılımcıların demografik özellikleri.

Değişkenler	Kategoriler	Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Kız	134	53.2
	Erkek	118	46.8
Yaş	8 yaş	55	21.8
	9 yaş	87	34.5
	10 yaş	91	36.1
	11 yaş	19	7.5
Sınıf Düzeyi	3.sınıf	83	32.9
	4.sınıf	75	29.8
	5.sınıf	94	37.3
Anne Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu	6	2.4
	Ortaokul Mezunu	23	9.1
	Lise Mezunu	127	50.4
	Üniversite Mezunu	78	31.0
	Yüksek Lisans Mezunu	11	4.4
	Doktora Mezunu	7	2.8
Baba Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu	5	2.0
	Ortaokul Mezunu	24	9.5
	Lise Mezunu	144	57.1
	Üniversite Mezunu	62	24.6
	Yüksek Lisans Mezunu	7	2.8
	Doktora Mezunu	10	4.0
Okul Öncesi Eğitim Süresi	Hiç Gitmedim	17	6.7
	1 Yıl Gittim	84	33.3
	2 Yıl Gittim	86	34.1
	3 Yıl Gittim	65	25.8
Anne Çalışma Durumu	Evet	141	56.0
	Hayır	111	44.0
Baba Çalışma Durumu	Evet	246	97.6
	Hayır	6	2.4

Tablo 1’de görüldüğü gibi, çalışma grubu 134 (%53.2) kız, 118 (%46.8) erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin 55 (%21.8) 8 yaş, 87 (%34.5) 9 yaş, 91 (%36.1) 10 yaş ve 19 (%7.5) 11 yaş grubunu oluşturmaktadır. Sınıf düzeyinde 83 (%32.9) 3.sınıf, 75 (%29.8) 4.sınıf ve 94 (%37.3) 5.sınıf oluşturmaktadır. Anne eğitim durumu, 6 (%2.4) ilkokul mezunu, 23 (%9.1) ortaokul mezunu, 127 (%50.4) lise mezunu, 78 (%31.0) üniversite mezunu, 11 (%4.4) yüksek lisans mezunu, 5 (%2.0) doktora mezunu oluşturmaktadır. Baba eğitim durumu, 5 (%2.0) ilkokul mezunu, 24 (%9.5) ortaokul mezunu, 144 (%57.1) lise mezunu, 62 (%24.6) üniversite

mezunu, 7 (%2.8) yüksek lisans mezunu, 10 (%4.0) doktora mezunu oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitim süresi, 17 (%6.7) hiç gitmedim, 84 (%33.3) 1 yıl gittim, 86 (%34.1) 2 yıl gittim ve 65 (%25.8) 3 yıl gittim ile belirtilmiştir. Anne çalışma durumu, 141 (%56.0) evet ve 111 (%44.0) hayır ile belirtilmiştir. Baba çalışma durumu, 246 (%97.6) evet ve 6 (%2.4) hayır ile belirtilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışma ilkökul öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerini belirlemek için bir ölçek ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

KA-Sİ EMPATİK EĞİLİM ÖLÇEĞİ ÇOCUK - FORMU: Kaya ve Siyez (2010) tarafından geliştirilen KA-Sİ Çocuk ve Ergenler İçin Empatik Eğilim Ölçeği – Çocuk Formu (KA-Sİ EEÖ-ÇF) kullanılmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Kaya ve Siyez (2010) tarafından yapılmış olup çocuk örneklemini için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirtilmiştir.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU: Kişisel bilgi formu, araştırmaya katılan ilkökul 3., 4. Ve 5. sınıf öğrencilerinin demografik bilgilerini elde etmek amacıyla kullanılmıştır. Form araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Formda öğrencilerin cinsiyet, yaş, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, okul öncesi eğitimi alıp almadığı, anne çalışma durumu ve baba çalışma durumu gibi çeşitli bilgileri elde etmek için sorulmuş olan sorular bulunmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada kullanılan ölçek için yazarlardan izinler e-posta yoluyla alınmıştır. Prizren Eğitim Müdürlüğü tarafından ölçekleri uygulamak için 1827/25 numaralı evrak ve 27.10.2025 tarihinde gerekli izinler alınmıştır. Ölçekler uygulanırken veli ve öğretmen izinleri alınmış ve ilkökul öğrencilerine araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Verilerin sadece bu çalışmada kullanılacağı ve 3. şahıslarla paylaşılmayacağı belirtilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde nicel analiz yöntemlerinden betimsel istatistikler kullanılmıştır. Büyüköztürk ve arkadaşları (2010) betimsel (descriptive) araştırmaları, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir biçimde ele alan araştırmalar olarak ifade etmektedir. Katılan öğrencilere Kişisel Bilgi Formu ve Empatik Eğilim Ölçeği uygulanmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler SPSS 22.00 Paket programı ile analiz edilmiş olup elde edilen veriler bulgulara yorumlanmıştır.

Bulgular**Tablo 1: Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı**

	Frekans	Yüzde
Kız	134	53.2
Erkek	118	46.8
Toplam	252	100.0

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların, %53.2’si kız, %46.8’i ise erkek katılımcılardan oluşmaktadır.

Tablo 2: Katılımcıların yaşa göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
8 yaş	55	21.8
9 yaş	87	34.5
10 yaş	91	36.1
11 yaş	19	7.5
Toplam	252	100.0

Tablo 2’de görüldüğü gibi katılımcıların, %36.1’i 10 yaşında, %34.5’i 9 yaşında, %21.8’i 8 yaşında, %7.5’i ise 11 yaşında katılımcılardan oluşmaktadır.

Tablo 3: Katılımcıların sınıf düzeyine göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
3. Sınıf	83	32.9
4. Sınıf	75	29.8
5. Sınıf	94	37.3
Toplam	252	100.0

Tablo 3’te görüldüğü gibi katılımcıların, %37.3’ü beşinci sınıf, %32.9’u üçüncü sınıf, %29.8’i ise dördüncü sınıf katılımcılardan oluşmaktadır.

Tablo 4: Katılımcıların anne eğitim durumuna göre katılımları

	Frekans	Yüzde
İlkokul	6	2.4
Ortaokul	23	9.1
Lise	127	50.4
Üniversite	78	31.0
Yüksek Lisans	11	4.4
Doktora	7	2.8
Toplam	252	100.0

Tablo 4’te görüldüğü gibi katılımcıların annelerinin eğitim durumu dağılımına bakıldığında, %50.4’ünün lise mezunu olduğu, %31.0’inin üniversite mezunu, %9.1’inin Ortaokul mezunu, %4.4’ünün yüksek lisans mezunu, %2.8’i doktora mezunu, %2.4’ünün ise ilkokul mezunu olduğu belirtilmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların baba eğitim durumuna göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
İlkokul	5	2.0
Ortaokul	24	9.5
Lise	144	57.1
Üniversite	62	24.6
Yüksek Lisans	7	2.8
Doktora	10	4.0
Toplam	252	100.0

Tablo 5’te görüldüğü gibi katılımcıların babalarının eğitim durumu dağılımına bakıldığında, %57.1’inin lise mezunu olduğu, %24.6’sının üniversite mezunu, %9.5’inin ortaokul mezunu, %4.0’inin doktora mezunu, %2.8’inin yüksek lisans mezunu, %2.0’inin ilkokul mezunu olduğu belirtilmiştir.

Tablo 6: Katılımcıların okul öncesi alma durumlarına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Hiç	17	6.7
1 yıl	84	33.3
2 yıl	86	34.1
3 yıl	65	25.8
Toplam	252	100.0

Tablo 6’da görüldüğü gibi katılımcıların okul öncesi eğitim alma durumuna bakıldığında, %34.1’inin 2 yıl aldığı, %33.3’ünün 1 yıl, %25.8’inin 3 yıl, %6.7’sinin ise hiç gitmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 7: Katılımcıların anne çalışma durumuna göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Evet	141	56.0
Hayır	111	44.0
Toplam	252	100.0

Tablo 7’de görüldüğü gibi katılımcıların annelerinin %56.0’ı çalışır durumda iken, %44.0’ının çalışmadığı belirtilmiştir.

Tablo 8: Katılımcıların baba çalışma durumuna göre dağılımı

	Frekans	Yüzde
Evet	246	97.6
Hayır	6	2.4
Toplam	252	100.0

Tablo 8’de görüldüğü gibi katılımcıların babalarının %97.6’sı çalışır durumda iken. %2.4’ünün çalışmadığı belirtilmiştir.

Tablo 9: “Bir arkadaşım sınavlarda kötü not aldığında onun duygularını anlayabilirim”

	Frekans	Yüzde
Bana hiç uygun değil	20	7.9
Bana biraz uygun	64	25.4
Bana oldukça uygun	89	35.3
Bana tamamen uygun	79	31.3
Toplam	252	100.0

Tablo 9’da görüldüğü gibi katılımcıların, %35.3’ü arkadaşlarının sınavdan kötü not aldığında duygularını oldukça anlayabilme eğiliminde olduklarını belirtmişken, %31.3’ü tamamen anlayabilme eğiliminde olduklarını, %25.4 ü biraz anlayabilme eğilimde olduklarını ve %7.9’u anlama eğilimi olmadıklarını belirtmişleridir.

Tablo 10: “Karşımda acı çeken birini gördüğümde aynı acıyı ben de hissederim”

	Frekans	Yüzde
Bana hiç uygun değil	31	12.3
Bana biraz uygun	57	22.6
Bana oldukça uygun	84	33.3
Bana tamamen uygun	80	31.7
Toplam	252	100.0

Tablo 10’da görüldüğü gibi katılımcıların, %33.3’ü karşısında acı çeken birini gördüğünde acıyı oldukça hissedebilme eğiliminde olduklarını belirtmişken, %31.7’si acıyı tamamen hissedebilme, %22.6’sı acıyı biraz hissedebilme, %12.3’ü acıyı hiç hissedememe eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 11: “Bir arkadaşım mutlu olduğu zaman ben de kendimi mutlu hissederim”

	Frekans	Yüzde
Bana hiç uygun değil	10	4.0
Bana biraz uygun	39	15.5
Bana oldukça uygun	72	28.6
Bana tamamen uygun	131	52.0
Toplam	252	100.0

Tablo 11’de görüldüğü gibi katılımcıların, %52.0’ı arkadaşı mutlu olduğu zaman kendilerinin de tamamen mutlu hissedebilme eğiliminde olduklarını belirtmişken, %28.6’sı oldukça mutlu hissedebilme, %15.5’i biraz mutlu hissedebilme, %4.0’ı mutlu hissetme eğiliminde olmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 12: “Herhangi bir olay karşısında kendimi arkadaşlarıma yerine koyabilirim”

	Frekans	Yüzde
Bana hiç uygun değil	28	11.1
Bana biraz uygun	73	29.0
Bana oldukça uygun	83	32.9
Bana tamamen uygun	68	27.0
Toplam	252	100.0

Tablo 12’de görüldüğü gibi katılımcıların, %32.9’u herhangi bir olay karşısında kendilerini arkadaşlarının yerine oldukça koyabilme eğiliminde olduklarını belirtmişken, %29.0’ı biraz koyabilme, %27.0’ı tamamen koyabilme, %11.1’i kendilerini arkadaşlarının yerine koyma eğiliminde olmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 13: “Yakınını kayeden bir insanın duygularını anlayabilirim”

	Frekans	Yüzde
Bana hiç uygun değil	15	6.0
Bana biraz uygun	37	14.7
Bana oldukça uygun	58	23.0
Bana tamamen uygun	142	56.3
Toplam	252	100.0

Tablo 13’de görüldüğü gibi katılımcıların, %56.3’ü yakınını kaybeden bir insanın duygularını tamamen anlayabilme eğiliminde olduklarını belirtmişken, %23.0’ı oldukça anlayabilme, %14.7’si biraz anlayabilme, %6.0’ı hiç anlayabilme eğiliminde olmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 14: “Bir arkadaşımın başından geçen üzücü bir olay anlattığında ben de kendimi üzgün hissedirim”

	Frekans	Yüzde
Bana hiç uygun değil	10	4.0
Bana biraz uygun	45	17.9
Bana oldukça uygun	109	43.3
Bana tamamen uygun	88	34.9
Toplam	252	100.0

Tablo 14’te görüldüğü gibi katılımcıların, %43.3 ü arkadaşı başından geçen bir üzücü olay anlattığında kendisini oldukça üzgün hissetme eğiliminde olduklarını belirtmişken, %34.9 u tamamen üzgün hissetme , %17.9 u biraz üzgün hissetme, %4.0 ı hiç üzgün hissedememe eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 15: “Arkadaşlarımın canını sıkan bir şey olduğunda onlar söylemeseler de hal ve hareketlerinden anlarım”

	Frekans	Yüzde
Bana hiç uygun değil	29	11.5
Bana biraz uygun	54	21.4
Bana oldukça uygun	89	35.3
Bana tamamen uygun	80	31.7
Toplam	252	100.0

Tablo 15’te görüldüğü gibi katılımcıların, %35.3’ü arkadaşlarının canını sıkan durumları onlar söylemeselerde hal hareketlerinden oldukça anlayabilme eğiliminde olduklarını belirtmişken %31.7’i tamamen anlayabilme, %21.4’ü biraz anlayabilme, %11.5 hiç anlayamama eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 16: “Arkadaşlarımı anlama konusunda başarılı olduğuma inanıyorum”

	Frekans	Yüzde
Bana hiç uygun değil	9	3.6
Bana biraz uygun	44	17.5
Bana oldukça uygun	102	40.5
Bana tamamen uygun	97	38.5
Toplam	252	100.0

Tablo 16’da görüldüğü gibi katılımcıların , %40.5’i arkadaşlarını anlama konusunda oldukça başarılı olma eğiliminde olduklarını belirtmişken %38.5’i tamamen başarılı olduğunu, %17.5’i biraz başarılı olduğunu, %3.6’sı arkadaşlarını anlama konusunda hiç başarılı olma eğiliminde olmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 17: “Karşımda ağlayan birini gördüğümde benim de gözlerim dolar”

	Frekans	Yüzde
Bana hiç uygun değil	53	21.0
Bana biraz uygun	76	30.2
Bana oldukça uygun	50	19.8
Bana tamamen uygun	73	29.0
Toplam	252	100.0

Tablo 17’de görüldüğü gibi katılımcıların, %30.2’si karşısında ağlayan birini gördüklerinde gözlerinin dolması konusunda biraz etkilenecek eğiliminde olduklarını belirtmişken, %29.0’ı tamamen etkilenecek, %21.0’ı hiç etkilenmeyecek, %19.8’i karşısında ağlayan birini gördüklerinde gözlerinin dolması konusundan oldukça etkilenecek eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 18: “Bir arkadaşım bir başarısından dolayı ödül aldığında onun sevincini ben de hissederim”

	Frekans	Yüzde
Bana hiç uygun değil	22	8.7
Bana biraz uygun	40	15.9
Bana oldukça uygun	80	31.7
Bana tamamen uygun	110	43.7
Toplam	252	100.0

Tablo 18’de görüldüğü gibi katılımcıların, %43.7’si arkadaşının başarısından dolayı ödül alması durumunda onun sevincini tamamen hissedebilme eğiliminde olduklarını belirtmişken, %31.7’si sevincini oldukça hissedebilme, %15.9’u sevincini biraz hissedebilme, % 8.7’si sevincini hiç hissedememe eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 19: “Yalnız kalan bir arkadaşımın neler hissettiğini anlayabilirim”

	Frekans	Yüzde
Bana hiç uygun değil	21	8.3
Bana biraz uygun	52	20.6
Bana oldukça uygun	84	33.3
Bana tamamen uygun	95	37.7
Toplam	252	100.0

Tablo 19’da görüldüğü gibi katılımcıların, %37.7’si yalnız kalan bir arkadaşının neler hissedebildiğini tamamen anlayabilme eğiliminde olduklarını belirtmişken %33.3’ü oldukça anlayabilme, % 20.6’sı biraz anlayabilme, %8.3’ü anlayabilme eğilimi olmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 20: “Bir arkadaşım haksızlığa uğradığında üzülrüm”

	Frekans	Yüzde
Bana hiç uygun değil	9	3.6
Bana biraz uygun	40	15.9
Bana oldukça uygun	77	30.6
Bana tamamen uygun	126	50.0
Toplam	252	100.0

Tablo’20 de görüldüğü gibi katılımcıların, %50.0’ı arkadaşı haksızlığa uğradığında tamamen üzüme eğiliminde olduklarını belirtmişken, %30.6’sı oldukça üzülebilme, %15.9’u biraz üzülebilme, %3.6’sı hiç üzülememe eğiliminde olduklarını belirtmiştir.

Tablo 21: “Üzgün ve morali bozuk bir arkadaşımı gördüğümde benim de moralim bozulur”

	Frekans	Yüzde
Bana hiç uygun değil	26	10.3
Bana biraz uygun	64	25.4
Bana oldukça uygun	94	37.3
Bana tamamen uygun	68	27.0
Toplam	252	100.0

Tablo 21’de görüldüğü gibi katılımcıların, %37.3’ü üzgün ve morali bozuk bir arkadaşını gördüklerinde moralinin oldukça bozulma eğiliminde olduklarını belirtmişken, %27.0’ı tamamen bozulma, %25.4’ü biraz bozulma, %10.3’ü moralinin hiç bozulma eğiliminde olmadıklarını belirtmişlerdir.

Tartışma

Bu araştırmada ilkokul öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin genel olarak yüksek olduğu belirtilmiştir. Elde edilen bu bulgu, ilkokul öğrencileri düzeyinde empatik eğilimi inceleyen araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Uysal (2019) tarafından 3. ve 4. sınıf öğrencileriyle yapılan çalışmada benzer şekilde öğrencilerin empatik eğilim düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Empatik eğilimi olan kişilerin karşısındaki kişinin duygularını ve hislerini anlayabildiği ve bunu sözel veya davranışlarla iletebildiği belirtilmektedir (Dökmen, 2019).

Araştırmada yer alan “Karşımda acı çeken birini gördüğümde aynı acıyı ben de hissederim” ve “Bir arkadaşım mutlu olduğu zaman ben de kendimi mutlu hissederim” maddelerine, öğrencilerin verdikleri yanıtların empatik eğilim düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu bulgu, empatiyi duygusal paylaşım boyutuyla ele alan araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Nitekim Özay ve Akay (2015) tarafından gerçekleştirilen

çalışmada, ilkokul 4.sınıf öğrencilerinin arkadaşlarının üzgün veya mutlu olduğunu; yüz ifadesinden, sesinden, hal ve hareketlerinden anlayabildiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin başkalarının duygularını fark edebilme ve kendilerini karşısındakinin yerine koyabilme becerileri, empatik eğilimin önemli göstergeleri olarak değerlendirilebilmektedir.

Çalışmada ilkokul öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin bu yaşlarda yüksek çıkmasının benzer gelişim dönemlerinde yer almalarıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Benzer bir değerlendirmede, Okur (2025) empatik eğilim düzeylerinin yaşa göre farklılaşmaması örneklem grubundaki yaş aralığının dar (8-11 yaş) olmasından ve benzer gelişimsel özellikleri göstermelerinden kaynaklanabileceğini belirtmiştir.

Yapılan literatür taramasında empatik eğilimin cinsiyet, yaş, okul öncesi eğitim alma durumu, çatışma çözme ve hayır diyebilme becerileri gibi değişkenlerle ilişkilendirildiği görülmektedir (Özköklü, 2024; Rehber & Atıcı, 2009; Erk & Öner Sunkur, 2024). Bu çalışmalarda empatik eğilim belirtilen değişkenlerle ilişkilendirilerek verilen yanıtlar üzerinden değerlendirilmiştir. Ancak mevcut çalışmada empatik eğilim herhangi bir değişkenle ilişkilendirilmeden, yalnızca 3., 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin belirlenmesi amacıyla incelenmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, 2025–2026 eğitim-öğretim yılında Prizren ilinde bulunan ilkokullarda Türkçe eğitim alan 3., 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin empatik eğilim düzeyleri incelenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, ilkokul öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin genel olarak yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin; arkadaşlarının yaşadığı mutluluk, üzüntü, başarı, başarısızlık ve haksızlık gibi durumlara karşı duyarlılık gösterdikleri, başkalarının duygularını anlayabildikleri ve kendilerini karşısındakini bireyin yerine koyabildikleri belirlenmiştir. Bu bulgular, ilkokul döneminin empatik eğilimin gelişimi açısından önemli bir dönem olduğunu göstermektedir.

Araştırma, empatik eğilimi herhangi bir demografik değişkenle ilişkilendirmeden, yalnızca öğrencilerin empatik eğilim düzeylerini betimlemeyi amaçlamıştır. Bu yönüyle çalışma, ilkokul öğrencilerinin empatik eğilimlerine ilişkin mevcut durumu ortaya koyarak alanyazına katkı sağlamaktadır.

Araştırma sonuçları doğrultusunda; ilkokul eğitim programlarında empatiyi destekleyici drama, rol oynama, hikâye temelli etkinlikler ve grup çalışmalarına daha fazla yer verilmesi önerilmektedir. Ayrıca öğretmenlerin ve ailelerin empati ve empatik eğilimin çocuk gelişimindeki önemi konusunda bilinçlendirilmesi, öğrencilerin sosyal-duygusal gelişimlerini destekleyebilir. Gelecek araştırmalarda empatik eğilimlerin farklı değişkenlerle ilişkilendirilerek ya da nitel ve karma yöntemler kullanılarak daha ayrıntılı biçimde incelenmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Aydın, B. (2022). *Empatik eğilim ve iletişim becerisi ilişkisi: Karabük Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım öğrencileri üzerine bir uygulama* (Yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (6. baskı). Pegem Akademi.
- Dökmen, Ü. (2019). Empati kurma becerisi ile sosyometrik statü arasındaki ilişki. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 20(1), 183–207. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001059
- Erk, E., & Öner Sunkur, M. (2024). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin empatik eğilim düzeyleri ve “hayır” diyebilme becerilerinin incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 13(1), 261–281. <https://doi.org/10.30703/cije.1189590>
- Kaya, A., & Siyez, D. M. (2010). KA-Sİ çocuk ve ergenler için empatik eğilim ölçeği: Geliştirilmesi, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 35(156). <https://doi.org/10.17681/hsp.407313>
- Kıran Akça, B. (2023). *İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin sosyal, duygusal ve ahlaki gelişimleri ile empatik eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Kırık, A. M., & Sönmez, M. (2017). İletişim ve mutluluk ilişkisinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2(1), 15–26.

- Kumcağız, H., Yılmaz, M., Çelik, S. B., & Avcı, İ. A. (2011). Hemşirelerin iletişim becerileri: Samsun ili örneği. *Dicle Medical Journal*, 38(1).
<https://doi.org/10.5798/diclemedj.0921.2012.04.0184>
- Okur, E. (2025). *İlkokul çağı çocuklarının prososyallik ve saldırganlık davranışlarının sosyal-duygusal-ahlaki gelişimleri ile empatik eğilimleri açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özay, T., & Akay, Y. (2015). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin empati kavramına ilişkin görüşleri. *HAYEF Journal of Education*, 11(2), 205–217.
- Özköklü, D. (2024). *İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin empatik eğilimlerinin sosyal kaygı ve yalnızlık düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Rehber, E., & Atıcı, M. (2009). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine göre çatışma çözme davranışlarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 323–342.
- Uysal, A. Z. (2019). *İlkokul öğrencilerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik tutumları ile empatik eğilim düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.